

MEMORANDUM

Aan: Parlementaire onderzoekscommissie “Operatie Kelk”
Van: Fernand Keuleneer
Betreft: Opmerkingen bij het verslag van de parlementaire onderzoekscommissie belast met het onderzoek naar mogelijke disfuncties in het strafrechtelijk onderzoek “Operatie Kelk”
Datum: 31 maart 2026

I. ALGEMENE CONCLUSIES

- Dat “operatie Kelk” door onafhankelijke rechters als een onwettelijke operatie gekwalificeerd is, is geen enkele overweging van de parlementaire onderzoekscommissie (OC) waard. Er valt geen woord van kritiek te lezen op de bedenkers en uitvoerders van deze onwettelijke operatie. Hun motieven zijn niet onderzocht en zij lijken wel boven de wet verheven.¹
- De OC had zich duidelijk tot objectief gesteld om aan te tonen dat er in het strafrechtelijk onderzoek “Operatie Kelk” onrechtmatige beïnvloeding door “de Kerk” uitgeoefend is. Ze brengt hiervoor geen enkel argument tot staving aan, maar formuleert wel als besluit *“De onderzoekscommissie heeft vastgesteld dat er pogingen tot beïnvloeding door de Kerk werden ondernomen, maar of deze pogingen ook impact hebben gehad op de gerechtelijke besluitvorming kan noch bewezen noch uitgesloten worden.”* (p. 150)

Zulks getuigt van een totaal gebrek aan beroepsernst. Blijkbaar zijn juridische argumenten die in het kader van een strafprocedure in een rechtsstaat de normaalste zaak ter wereld zijn, nu ook al pogingen tot (onrechtmatige) beïnvloeding.

¹ Elke aanduiding dat andere motieven konden hebben meegespeeld dan de zorg voor de slachtoffers werd genegeerd, ook al kwam die uit “onverdachte”bron.
“Toen de kardinaal werd meegesleurd naar de crypte onder de kathedraal op zoek naar stukken, die hij verborgen zou hebben in het graf van wijlen kardinaal Mercier, schreef ik een schertsend maar tegelijk scherp editoriaal. De inkt was amper droog of ik kreeg telefoon van een vrijzinnige topfiguur binnen het parket. Hij had mijn kritische en schampere stukje gelezen en probeerde mij ronduit onder druk te zetten. ‘Nu we ze eindelijk te pakken hebben, ga je ze toch niet helpen ontsnappen’, klonk het. ‘Ze’. Daarmee bedoelde hij ‘de kaloten’. Zo twijfelde ik er niet aan dat ‘Operatie Kelk’ niet zomaar een gerechtelijk onderzoek was ten bate van de slachtoffers, maar tegelijk werd misbruikt om de katholieke Kerk in ons land een verpletterende slag toe te brengen. De vrije denker in mij kwam daartegen in opstand.” Luc Van der Kelen, “Koning Albert II en zijn vijf premiers”, 2013, pp.170-171.

Zoals de arresten van de hoogste rechtsinstanties zouden bevestigen, waren de raids en inbeslagnames van 24 juni 2010 een gecoördineerde en onwettelijke aanval op de Kerk, die niets te maken had met het belang van de slachtoffers, wat ook blijkt uit het *dédain* voor de belangen van hen die aangifte gedaan hadden bij de Commissie-Adriaenssens. De Kerk had het recht, de morele plicht, en ook de intentie, zich met alle wettelijke middelen hiertegen te verdedigen. Dit was een correcte beslissing.

- Wanneer een element van het dossier lastig is voor de thesis dat het onderzoek onrechtmatig beïnvloed is, zoals de zgn. “tweede vordering” van het parket-generaal, wordt zulk een element zo verdacht mogelijk gemaakt, terwijl de verklaring voor de hand ligt, of een andere verklaring minstens even geloofwaardig is.
- De OC (een politieke instantie) doet uitspraak over de inhoud van arresten (o.a. het arrest van 20 maart 2014), wat men veeleer in een ander type van regime zou verwachten, en wat ernstige grondwettelijke vragen doet rijzen.
- De OC laat een aantal belangrijke aspecten van het strafonderzoek buiten beschouwing, zoals de systematische lekken uit het onderzoek, de klacht met burgerlijke-partijstelling van Godfried kardinaal Danneels, en de merkwaardige verjaring van deze klacht.
- De OC slaagt er niet in een aantal eenvoudige feiten correct weer te geven.

II. VOORBEELDEN

De “poging tot beïnvloeding”

De poging tot onrechtmatige beïnvloeding door de Kerk zou moeten blijken uit wat vermeld wordt op pp. 148-150. NIETS in deze (beperkte) opsomming heeft iets met onrechtmatige beïnvloeding te maken, zoals de OC trouwens zelf toegeeft. Punten zoals a) en c) op p. 148 zijn zelfs lachwekkend en parlamentsleden onwaardig.²

De OC zelf schrijft trouwens op p. 170:

“De rechten van verdediging en de rol van de burgerlijke partijen hebben eveneens geleid tot verdragende geschillen in strikt procedurele zin, maar die inherent zijn aan de rechtsstaat. Op beslissende momenten werden meermaals verzoekschriften tot het uitvoeren van bijkomend onderzoek en verzoekschriften-Franchimont ingediend, wat heeft geleid tot uitstel en verlenging van het onderzoek.”

Wat in hoofde van (sommige) burgerlijke partijen normaal en inherent aan de rechtsstaat is, is in hoofde van anderen een “poging tot beïnvloeding”. Blijkbaar stond er in de verzoekschriften van deze burgerlijke partijen dan geen argumentatie? Of hadden enkel zij “recht op argumentatie”?

² *“a) De heer De Troy rapporteerde agressief telefonisch gedrag van mr. Keuleneer, wat hem naar eigen zeggen dwong alle navolgende contacten uitsluitend schriftelijk te laten verlopen. (...)
c) Mr. Keuleneer, raadsman van het aartsbisdom en kardinaal Danneels, heeft tijdens zijn hoorzitting expliciet erkend dat hij aan beïnvloeding deed door zijn argumenten kenbaar te maken, en dat dit evident onderdeel was van zijn taak, waarbij hij alles in het werk stelde om de in beslag genomen documenten terug te krijgen.”*

Het is overigens onjuist dat na het telefoongesprek van 27 juni, dat hartig maar niet agressief was, alle contacten met de onderzoeksrechter schriftelijk verliepen. Er vond zelfs nog een (geweldloze 😊)bespreking plaats in zijn kabinet.

Verder ingaan op dit punt zou te belachelijk zijn.

De stemmingmakerij over de “tweede vordering” van het parket-generaal

Zoals bekend liepen er twee parallelle procedures waarin de wettigheid van het onderzoek nagegaan werd, te weten:

- een procedure tot controle van de wettigheid van het onderzoek op initiatief van de procureur-generaal, gestart op 30 juli 2010, en definitief afgerond door het (eerste) arrest (na cassatie) van de KI van 22 december 2010;
- een procedure “art. 61quater Sv” op initiatief van het aartsbisdom en kardinaal Danneels tot opheffing van het beslag, gestart met het beroep van 9 augustus 2010 tegen de weigering van de onderzoeksrechter tot opheffing van het beslag.

In de eerste procedure nam de procureur-generaal een vordering op 30 juli 2010 en een op 24 november 2010.

In de tweede procedure was de eerste vordering van de procureur-generaal deze van 12 augustus 2010 en de tweede vordering deze van (eveneens) 24 november 2010.

In tegenstelling tot wat de OC in haar verslag beweert, veranderde de procureur-generaal in de eerste procedure zijn vordering niet; zijn vorderingen van 30 juli en 24 november waren identiek.

De vordering van het parket-generaal in de tweede procedure ging met betrekking tot de vaststelling van de onwettigheid van de huiszoekingen en inbeslagnames inderdaad verder dan de vordering in de eerste procedure.

Waarom de vordering van het parket-generaal in de tweede procedure (Aartsbisdom 61quater) niet identiek was aan deze in de eerste procedure, is door de OC niet onderzocht. De OC heeft er genoeg mee genomen te insinueren dat er door de Kerk misschien “druk” uitgeoefend was, onder meer door een “mysterieuze” (maar volstrekt geoorloofde en normale) vergadering van de auteur met leden van het parket-generaal, wat dan alleszins niet verklaart waarom de vorderingen in de eerste procedure indientiek gebleven zijn, ondanks hun verschillende auteurs.

De OC doet verder laatdunkend over het “voortschrijdend inzicht”, vermeld door substituut-procureur-generaal Verhegge (p. 94-95), en doet – opnieuw - haar uiterste best om hier twijfel rond te zaaien:

“Over dit voortschrijdend inzicht verklaarde de heer Jordens van de HRJ voor de onderzoekscommissie gedurende de vorige regeerperiode dat men geen enkele uitleg heeft gekregen over deze verandering van mening. In een schriftelijke nota aan de huidige onderzoekscommissie heeft de HRJ het volgende gesteld: “Als dhr. Verhegge verklaart dat zijn vordering steunt op voortschrijdend inzicht en een ontmoeting met mr. Keuleneer, dan is dat zijn verklaring.””

Dat de vorderingen in de tweede procedure “juister” zijn, en minstens niet aberrant, wordt aangetoond door de reeds hoger aangehaalde volgende passages uit het arrest van de KI van 22 december 2010 in de eerste procedure:

De onderzoeksrechter is gevat door het feit of de feiten omschreven in de vordering en in de stukken die eraan gevoegd werden. Te dezen betekent zulks dat de saisine van de onderzoeksrechter niet beperkt bleef tot feiten van aanranding van de eerbaarheid die het voorwerp zouden uitmaken van de door G. HALSBERGHE aan het Rijksarchief toevertrouwde dossiers en deze overhandigd aan de verbalisanten op 9 juni , maar ook tot de feiten die het voorwerp zouden uitmaken van de geheime (of gevoelige) dossiers die op het ogenblik van haar bezoek aan de Sint-Romboutskathedraal aldaar verborgen zouden zijn geweest.

Niets laat evenwel toe te stellen dat de onderzoeksrechter gevorderd werd alle mogelijke zedenmisdrijven te onderzoeken die door bedienaars van de katholieke eredienst zouden gepleegd zijn. (vermeld op p. 32)

Van “tegenstrijdigheid” is hier geen sprake. De vordering in de tweede procedure gaat verder dan die in de eerste procedure, en wel om goede redenen, bevestigd in arresten over de inhoud waarover de OC zich niet hoort uit te spreken!

De OC, zoals eerder al de Hoge Raad voor de Justitie, gaat hier minstens onverantwoordelijk tendentius te werk. Het is duidelijk dat de OC van mening is dat de vordering in de eerste procedure “de juiste” (d.w.z. politiek wenselijke) was, en dat de uitgebreidere vordering in de tweede procedure als “de onjuiste” (d.w.z. politiek onwenselijke) beschouwd wordt.

Ontoelaatbare schendingen van de onafhankelijkheid van de rechtspraak

Zonder dat zij daartoe enige bevoegdheid ontvangen heeft, doet de OC aan interpretatie van wetgeving en aan de beoordeling van handelingen van partijen en van rechterlijke beslissingen

“De commissie merkt echter op dat artikel 3 van het koninklijk besluit van 24 maart 1936 niet van toepassing lijkt te zijn in dit geval, aangezien de burgerlijke partijen zich door de teruggave van een in beslag genomen zaak benadeeld achten, voornamelijk omdat die teruggave hun bewijsmogelijkheden beperkt.

Dit artikel heeft namelijk betrekking op de situatie waarin een derde meent een zakelijk (of persoonlijk) recht op het in beslag genomen goed te kunnen doen gelden, waardoor de teruggave ervan aan de persoon bij wie het in beslag is genomen, wordt verhinderd. Dat blijkt ook uit de artikelen 4 en 5 van het koninklijk besluit van 24 maart 1936, waarin wordt bepaald dat de derde na verzet binnen een door het openbaar ministerie vastgestelde termijn van ten minste vijftien dagen zijn rechten op het in beslag genomen goed moet doen gelden voor de bevoegde (burgerlijke) rechter.

De verzetprocedure waarin artikel 3 van het koninklijk besluit van 24 maart 1936 voorziet, leek in dit geval voor de burgerlijke partijen dus niet geschikt om te voorkomen dat de documenten (dossiers) die in beslag waren genomen in de gebouwen van het aartsbisdom Mechelen-Brussel en in de kantoren en de woning van kardinaal Danneels, zouden worden teruggegeven aan het aartsbisdom, aangezien de burgerlijke partijen geen zakelijk of persoonlijk recht op deze dossiers deden gelden.

Hun raadsman heeft dus kennelijk terecht geen verzet aangetekend.” (p. 125)

En de kers op de parlementaire taart:

“De onderzoekscommissie sluit zich aan bij de verwondering van de Hoge Raad voor de Justitie over het feit dat het arrest van 20 maart 2014 beweert uitvoering te geven aan het arrest van 18 december 2012 terwijl het hiermee net in tegenspraak is. Het arrest van 2012 beval de neerlegging ter griffie van de stukken en bestempelde de vraag tot teruggave ervan ongegrond, terwijl het arrest van 2014 net tot die teruggave besliste.” (p. 163).

Men kan zich moeilijk een verdergaande schending van de onafhankelijkheid van de rechtspraak indenken: eerstens is de interpretatie van het arrest van 18 december 2012 fout, en vervolgens wordt gesteld dat het arrest van 20 maart 2014 daarmee in tegenspraak zou zijn, *quod non*.

Bovendien wordt er dan ook nog eens verwezen naar de wijziging van art. 235bis SV door de wet van 14 december 2012), die zelfs posterieur is aan het arrest van de K.I. 18 december 2012 die definitief besliste over de verwijdering van de onwettig in beslag genomen stukken uit het dossier. Dat was zelfs niet de vraag waarover de K.I. van 20 maart 2014 nog kon oordelen.

Voorbeelden van fouten en tegenstrijdigheden

- Op p. 86 wordt gesteld dat de advocaten “van kerkelijke instanties” niet aanwezig waren op de zitting van de K.I. van 6 augustus 2010 (de eerste “clandestiene zitting”); op p. 96 wordt gesteld dat ze wél aanwezig waren.

De betrokken advocaten van het aartsbisdom en kardinaal Danneels waren niet opgeroepen en niet aanwezig, hoewel ook zij een onmiskenbaar belang hadden bij de behandeling van de regelmatigheid en geldigheid van het onderzoek. Zij hebben daar evenwel geen schandaal over gemaakt.

- In tientallen PV's in het strafdossier is te lezen:
“Op 24 juni 2010 werd in de archiefruimte van het bisschoppelijk paleis te MECHELEN het persoonlijk archief van Dhr. DANNEELS Godfried in beslag genomen. Het betroffen 931 dozen met allerlei documenten (verslagen, brieven, studies,...). Uit deze inbeslagname werden 285 dozen geselecteerd die werden gescand en geïnformatiseerd zodat opzoekingen via trefwoorden mogelijk werd.” (navolgend proces-verbaal 030937/2011 – 09-08-2011, bij wijze van voorbeeld).

285 (of 284) dozen is 30% van 931. Deze werden integraal ingescand. Toch blijft de OC geloofwaardigheid verlenen aan de bewering van de advocaten van een aantal burgerlijke partijen:

“De advocaten van burgerlijke partijen Van Steenbrugge en Mussche waren in de onderzoekscommissie echter een andere mening toegedaan: “Van de 932 dozen zijn er echter slechts 284 onderzocht. Van die 284 dozen is maar 30 % gescand, omdat het om handgeschreven stukken ging.” Bovendien waren er volgens hen heel veel dossiers die niet gescand konden worden, omdat het handschrift dat niet toeliet.” (p. 129)

Verzwijgen van voortdurende en systematische lekken uit het onderzoek ten nadele van de Kerk

Voortdurend en systematisch vonden er – zeer ernstige, schadebeogende – lekken uit het onderzoek naar de pers plaats, die duidelijk een schending van onderzoeks- en beroepsgeheim uitmaakten. Kardinaal Danneels diende hiertegen op 14 juli 2010 klacht met burgerlijke-partijstelling in. Ook dit is een (belangrijk) aspect en onderdeel van “operatie kelk”.

Dat het parket Brussel deze klacht heeft laten verjaren, wordt evenmin ergens vermeld.

De 445 verdwenen originele stukken

Zoals beschreven in het rapport van de OC (pp. 118 e.v.) verdwenen een groot aantal (445) originele stukken uit het strafdossier. De HRJ wenste in dit verband mevr. Peggy Coppens, voormalig griffier van onderzoeksrechter De Troy te horen. Mevr. Coppens is nooit op die vraag ingegaan.³ De OC en de HRJ vonden het niet de moeite waard om de redenen te onderzoeken waarom zij geen gevolg gaf aan de vraag om haar te horen.

³ “Mevr. Peggy Coppens, voormalig griffier van onderzoeksrechter De Troy, werd op 6 december 2023 via e-mail uitgenodigd om te worden gehoord. De uitnodiging werd haar overgemaakt via de voorzitter van de vrederechters en rechters in de politierechtbank Leuven (zij bleek immers in 2014 te zijn benoemd als griffier-hoofd van dienst bij de vredegerechten en politierechtbank te Leuven maar niet meer te beschikken over een just.fgov.be-adres). Bij gebrek aan enige reactie werd zij vervolgens uitgenodigd bij aangetekende brief van 17 januari 2024, maar dit bleef eveneens zonder reactie. Haar partner, voormalig procureur des Konings Bruno Bulthé, werd tevens uitgenodigd bij aangetekende brief op 6 december 2023. Hij verklaarde in de daaropvolgende telefonische contacten dat mevr. Coppens pas gehoord wilde worden nadat eerst dhr. Bulthé werd gehoord. Er werd via hem gevraagd dat mevr. Coppens contact zou opnemen met de HRJ, echter zonder gevolg. Vervolgens is het moeilijk gebleken voor dhr. Bulthé om een geschikte datum te vinden, onder meer omwille van gezondheidsproblemen. Gemaakte afspraken moesten verschillende keren worden herzien en dhr. Bulthé kon uiteindelijk pas erg laat in het onderzoek (eind februari 2024) worden gehoord. Omwille van de naderende deadline (op dat ogenblik stond de voorstelling van het rapport van de HRJ aan de onderzoekscommissie nog gepland voor begin maart 2024, timing die achteraf niet realistisch is gebleken), werd besloten om niet verder aan te dringen bij mevr. Coppens. Het leek op dat moment ook niet (meer) absoluut noodzakelijk voor het onderzoek want, hoewel het verdwijnen van een groot aantal processen-verbaal (p. 39 ev rapport) zeker een markant gegeven is, bleek deze verdwijning geen verdere gevolgen te hebben gehad voor de strafprocedure omdat de ontbrekende stukken in kopie werden opgevraagd (en gevoegd) en de KI had geoordeeld dat de procedure regelmatig was. Voor zover als nodig wijzen we erop dat de HRJ niemand kan verplichten om te worden gehoord in het kader van een bijzonder onderzoek.” (p. 233)

III. BESLUIT

In de lijn van wat reeds door de Hoge Raad voor de Justitie geproduceerd werd, beantwoordt het voorliggende verslag van de OC inhoudelijk in het geheel niet aan wat men van een objectief en neutraal onderzoek zou mogen verwachten.

De verregaande inmenging van de OC in de rechtspraak door de rechterlijke macht, is een ernstige kwestie die grondwettelijke vragen doet rijzen.

Het lijkt me noodzakelijk dat een eventuele volgende parlementaire onderzoekscommissie eveneens dit “onderzoek naar het onderzoek” onderzoekt.

Fernand Keuleneer

Bijlagen

1. Opmerkingen bij het verslag van de Hoge Raad voor de Justitie (HRJ) over “operatie kelk”, 27 mei 2024
2. Hoorzitting Fernand Keuleneer, 8 april 2025